



พ ร ะ พ า หิ ย ท า รุ จิ รีย เถ ร ะ

กาลย่อมล่วงไป ราตรีย่อมผ่านไป
ชั้นแห่งวัยย่อมละไปตามลำดับ
บุคคลเมื่อเห็นมรณภัยแล้ว
พึงละอาภิสในโลกเสีย
มุ่งสู่สันติเถิด



๑๑๘

เรามีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เพื่อแสวงหาสิ่งที่ทำให้ใจเรา
บริสุทธิ์ที่สุด บริสุทธิ์จนกระทั่งพบกับตัวตนที่แท้จริงที่มั่นคง
ที่สุดไม่มีการเปลี่ยนแปลง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพบว่า
พระรัตนตรัยเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุด และมีอยู่ในตัวของพวกเรา
ทุกคน เป็นธรรมที่สงบ ละเอียดย ปรณัต ลึกซึ้ง เราจะนึกคิด
หรือคาดคะเนไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึง
หากเมื่อใดที่เราสามารถปรับใจที่หยาบให้ละเอียดลุ่มลึกไปตาม
ลำดับ จนกระทั่งเราเข้าไปถึงแหล่งของสติแหล่งของปัญญา
เมื่อนั้นเราย่อมรู้เห็นธรรมะทั้งหลายไปตามความเป็นจริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อัจเจนตีสสูตร ว่า

“อจฺเจนฺติ กาลา ตรยฺหนฺติ รตฺตติโย
วโยคุณา อนุปฺพุพฺพ ชหนฺติ
เอตํ ภยํ มรณํ เปกฺขมาโน
โลกามิสํ ปชฺเห สนฺติเปกฺโข

กาลย่อมล่วงไป ราตรีย่อมผ่านไป ชั้นแห่งวัยย่อมละ
ไปตามลำดับ บุคคลเมื่อเห็นมรณภัยแล้ว พึงละอามิสในโลก
เสียมุ่งสู่สันติเถิด”

วันคืนที่ล่วงไปๆ ได้นำเอาความเสื่อม และความชรามา
ให้กับทุกชีวิต ซึ่งทำให้เรียวแรงค่อยๆ ถดถอยลงไป สังขารมี

๑๑๕

การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมและในที่สุดก็สลายไปสู่ความตาย
ชั้นแห่งวัยของชีวิตได้เลื่อนไปตามลำดับอย่างนี้ ท่านจึงสอน
ต่อไปอีกว่า ผู้ไม่ประมาทในชีวิตต้องมองให้เห็นโทษของมรณภัย
คือ ความตายที่เข้ามาเยือนอยู่ทุกขณะจิต ว่าเป็นภัยใหญ่หลวง
ซึ่งจะหลีกเลี่ยงอย่างไรก็ไม่พ้นแน่นอน

เพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญาจึงละอาภิสคือ เพี้ยอหล่อที่ทำให้
ติดอยู่ในโลก ติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ทำให้เรา
เพติดเพลินอยู่ในกามภพ หาหนทางหลุดพ้นจากภพสามไปไม่ได้
จึงทำให้เราปรมาทหลงทางจากพระนิพพาน ดังนั้นเราจึงควร
ละอาภิสในโลก แล้วมุ่งทำใจให้หยุดนิ่ง เพื่อเข้าไปสู่สันติสุขภายใน
เข้าถึงของกลางไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงแหล่งแห่งบรมสุขคือ
พระนิพพาน ที่มีแต่สุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปน ไม่มีความเกิด แก่
เจ็บ ตาย เป็นชีวิตอันอมตะ

*ดังเช่น เรื่องของพระพาทิยทารุจิจริยเถระ ท่านเป็นผู้ที่พระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแต่งตั้งให้เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายใน
ด้านการตรัสรู้เร็ว เพราะเหตุที่ท่านได้สั่งสมบุญมาอย่างดี และ
เป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร ไม่ประมาทในชีวิต เรื่องมีอยู่ว่า

ครั้งหนึ่ง เรือเดินสมุทรลำหนึ่งแล่นไปกลางมหาสมุทร ได้เผชิญกับพายุใหญ่จนอัปปางลง คนจำนวนมากเสียชีวิต กลายเป็นอาหารของปลาและเต่า แต่มีบุรุษหนึ่งจับไม้กระดาน ไว้ได้ จึงพยายามว่ายน้ำเข้าฝั่ง และในที่สุดก็ถึงฝั่งซึ่งเป็นท่าเรือชื่อว่า สุปารกะ

ขณะนั้น ผ้าถุงห่มของท่านหลุดไปหมด ท่านจึงเอา เปลือกไม้แห้งมาทำเป็นผ้าถุง แล้วถือกระเบื้องเที่ยวขออาหาร ที่ท่าเรือแห่งนั้น ผู้คนต่างให้ข้าวยาคุ และอาหารมากมาย เพราะคิดว่าท่านเป็นพระอรหันต์ เมื่อมีคนนำผ้ามาให้ท่านนุ่ง ท่านกลับไม่ยอมนุ่ง เพราะกลัวว่าเมื่อนุ่งผ้าแล้วลากลับการะ จะเสื่อมไป ดังนั้นท่านจึงไม่รับผ้ายังคงนุ่งแต่เปลือกไม้ เมื่อผู้คน ต่างยกย่องท่านว่าเป็นพระอรหันต์ ท่านจึงหลงเข้าใจผิดว่าตน เป็นพระอรหันต์จริงๆ

ต่อมามีพรหมองค์หนึ่ง ในพรหมโลกซึ่งเคยบำเพ็ญ สมณธรรมร่วมกับท่านในชาติก่อน โดยได้พากันปีนขึ้นไปบน ภูเขาแล้วปลักบันไดลงมา ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรมชนิดเอา ชีวิตเข้าแลกจนกระทั่งเสียชีวิต เพื่อนพรหมได้รู้ถึงความคิด ของท่านว่า ท่านกำลังหลงผิดคิดว่าตนเองเป็นพระอรหันต์ เทียวหลอกลวงชาวบ้านเพื่อแลกกับอาหารมาดำรงเลี้ยงชีพ



๑๒๑

โดยไม่รู้ว่บาปอกุศลกำลังเกิดขึ้น จึงคิดที่จะช่วยเหลือเพื่อน ให้มีสัมมาทิฐิ

มหาพรหมจึงได้ลงจากพรหมโลกมาบอกท่านว่า “พาหิยะ ท่านไม่ใช่พระอรหันต์ ท่านยังไม่ได้บรรลุอะไรเลย ข้อปฏิบัติที่ท่านกำลังกระทำอยู่ ก็ไม่ใช่หนทางที่จะบรรลุพระอรหันต์” พาหิยะได้ฟังมหาพรหมยืนพูดอยู่ในอากาศ รู้ตัวทันทีว่าตนได้หลงผิดทำกรรมหนักเสียแล้ว เพราะที่จริงตนก็ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์แต่อย่างใด

เมื่อสำนึกได้เช่นนั้น จึงถามมหาพรหมว่า “ในโลกลี้ยังมีพระอรหันต์อยู่ไหม” พรหมตอบว่า “มี” แล้วให้ท่านพาหิยะเดินทางไปยังนครสาวัตถี ซึ่งพระอรหันต์ลั้มาลัมพุทเธเจ้ายังทรงประทับอยู่ที่นั่น และทรงแสดงธรรมโปรดสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ได้เป็นพระอรหันต์กันเป็นจำนวนมาก

พาหิยะฟังคำของมหาพรหมรู้สึกดีใจมาก เหมือนผู้ที่กำลังหลงทางอยู่ในป่ารกชัฏหาทางออกไม่ได้ แล้วมีผู้รู้หนทางมาช่วยชี้บอกทางออก ท่านจึงรีบเดินทางไปเข้าเฝ้าพระลั้มาลัมพุทเธเจ้าทันที

ขณะนั้นเอง พระบรมศาสดาเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี เมื่อท่านพาหิยะเดินทางมาถึงวัดพระเชตะวัน ไม่พบ

พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงถามพระภิกษุว่า “ตอนนี้พระบรมศาสดาประทับอยู่ที่ไหน” พระภิกษุตอบว่า “พระองค์เสด็จเข้าไปในกรุงสาวัตถีเพื่อบิณฑบาต พระภิกษุถามท่านว่ามาจากไหน ครั้นรู้ว่ามาจากท่าสุปпарกะ พระภิกษุเกิดความเมตตาว่า ท่านเดินทางมาไกลจึงบอกให้พักผ่อนรอรอยู่ที่วัดก่อน จนกว่าพระบรมศาสดาจะเสด็จกลับจากบิณฑบาต

พาคีย์ตอบว่า “ข้าพเจ้าไม่อาจรู้ได้ว่าพระบรมศาสดาจะดับขันธปรินิพพานเมื่อใด และตัวของข้าพเจ้าเองจะตายเมื่อใดก็ไม่รู้เช่นกัน ข้าพเจ้าสู้อุตส่าห์เดินทางมาเป็นระยะทางไกลถึง ๑๒๐ โยชน์ โดยไม่ได้พักผ่อนเลย ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเห็นพระบรมศาสดา หากได้เข้าเฝ้าและฟังพระธรรมเทศนาแล้ว ข้าพเจ้าจึงจะพักเหนื่อย”

กล่าวจบท่านรับลาพระภิกษุทั้งหลาย เข้าไปยังกรุงสาวัตถีทันที พบพระบรมศาสดากำลังเสด็จบิณฑบาตอยู่ ครั้นได้เห็นพระพุทธรูปอันหาที่เปรียบมิได้จึงเกิดมหาปีติ ท่านน้อมตัวนั่งลงกราบถวายบังคมด้วยเบญจางคประดิษฐ์บนพื้นถนน แล้วจับที่ข้อพระบาททั้งสองของพระองค์ไว้แน่น พลากราบทูลขอให้พระองค์เมตตาแสดงธรรมโปรดตนด้วย

พระบรมศาสดาทรงห้ามว่า “พาคีย์ ตอนนี้ไม่ใช่เวลา

แสดงธรรม เรากำลังบิณฑบาตอยู่” พาทิยะกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ไม่อาจรู้ได้ว่ามรณภัยจะเกิดขึ้นแก่พระองค์ หรือว่าข้าพระองค์เมื่อใด ขอพระองค์ได้โปรดแสดงธรรมแก่ข้าพระองค์เถิด” แม้ครั้งที่ ๒ พระบรมศาสดาก็ตรัสห้ามอีก จนท่านอ้อนวอนเป็นครั้งที่ ๓ พระพุทธองค์จึงทรงแสดงธรรมเพียงบทสั้นๆ ว่า “พาทิยะ เมื่อเธอเห็นรูปจงเพียงสักแต่ว่าเห็นเท่านั้น” พาทิยะฟังธรรมจบก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ทันที และทูลขอบรรพชากับพระผู้มีพระภาคเจ้าในขณะนั้นนั่นเอง

เนื่องจากท่านไม่เคยถวายบาตรและจีวรมาก่อน จึงไม่มีบาตรและจีวรที่สำเร็จด้วยฤทธิ์ พระบรมศาสดาจึงให้ท่านไปหาบาตรและจีวร แต่ในขณะที่ท่านกำลังแสวงหาบาตรและจีวรนั้น ได้ถูกโคแม่ลูกอ่อนวิ่งเข้ามาขวิดเสียชีวิตทันที เมื่อปริณิพพานแล้ว พระพุทธองค์ได้รับสั่งให้ภิกษุจัดฌาปนกิจ และก่อพระสถูปเพื่อบรรจุพระธาตุไว้ให้มหาชนได้สักการบูชา และทรงยกย่องท่านไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะในด้านผู้ตรัสรู้เร็ว

ดังนั้น จงอย่าประมาทในชีวิต เพราะเราไม่รู้ว่าชีวิตจะสิ้นสุดลงเวลาใด และที่ใด เราจะต้องแสวงหาสิ่งที่เป็นที่พึ่งที่แท้จริง ด้วยการหมั่นสั่งสมบุญบารมีอย่างสม่ำเสมอ ทั้งทำทาน รักษาศีลให้บริสุทธิ์ และเจริญภาวนาให้ใจหยุดใจนิ่ง ให้เข้าถึง



พระพาทียทวารจิริยเถระ

๑๒๔

พระธรรมกายภายใน และจะต้องเป็นกัลยาณมิตรให้แก่กันและกัน
เหมือนมหาพรหมที่มาเป็นกัลยาณมิตรให้ท่านพาทียะ จนกระทั่ง
ท่านได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ดังนั้นให้ใช้เวลาทุกอนูวินาที
สร้างบารมีให้เต็มที่กันทุกคน

